

RÆSON

RÆSON udkommer på tryk 4 gange årligt og hver dag på nettet, hvor udvalgte artikler er gratis. Årsabonnement: 250 kr. (200 for studerende) [Køb abonnement »](#).

[FORSIDEN](#) | [ABONNEMENT](#)
[RÆSON I UNDERVISNINGEN](#)

[ARKIV](#)

[BUTIK](#)

[EBØGER](#)

[OM RÆSON](#) ▾

[REDAKTION](#)

[RABAT](#) ▾

[RÆSON LIVE](#) ▾

[AFGHANISTAN](#)

[ASIEN](#)

[EUROPA](#)

[KLIMA](#)

[MELLEMØSTEN](#)

[SYRIEN](#)

[UDVALGTE ARTIKLER](#)

[UKRAINE](#)

[POLITIK I DANMARK](#)

[USA](#)

[KRISEN](#)

VALG I SYDAFRIKA: NYE OPLYSNINGER OM MANDELAS KOMMUNISTISKE FORTID

03.05.2014

Frem mod parlamentsvalget i Sydafrika den 7. maj har modstandere af Jacob Zumas regeringsparti gravet hidtil ukendte oplysninger om Mandelas kommunistiske fortid frem i lyset. Det har skabt ophedet debat om, hvad Sydafrikas nationale folkehelt i virkeligheden stod for.

Af Hans Erik J. Stolten

Nelson Mandela var elsket i den vestlige verden. Efter 1990 blev han set som garanten for liberale løsninger i det sydlige Afrika. I stedet for at erstatte demokratiet med en radikalt anden socialøkonomisk orden, udvidede han det bestående system til også at omfatte de sorte befolkningsgrupper. Han medvirkede til, at det nationale kompromis – Den nationaldemokratiske revolution – ikke brød med den vestlige model. Han tøjlede fagforeningers revolutionære socialisme og holdt den etniske zulu-chauvinisme i ave. Det blev af mange anset for at være et mirakel.

På baggrund af nyfremkomne oplysninger om Mandelas skiftende holdninger, kan han ikke længere reduceres til den enkle, helstøbte personlighed, han ofte er blevet hyldet som. For nylig har flere historikere og politologer dokumenteret, at Mandela i en periode var medlem af det sydafrikanske kommunistparti, SACP. Historikeren Stephen Ellis har brugt den ny viden til at anklage regeringspartiet ANC for historieforfalskning og for bevidst at have skjult Mandelas partimedlemskab. Ellis spørger bl.a., hvorfor et 627-siders selvbiografisk manuskript, skrevet af Mandela i fængslet, først blev offentliggjort i sin helhed lige før hans død. Ifølge Ellis oplever historikere, at historiske arkivalier er blevet skjult af funktionærer fra regeringspartiet. Han mener også, at det nationale Nelson Mandela Center of Memory aktivt har undertrykket den offentlige debat.

RÆSON17: VENSTRE KOMMER TIL AT RYKKE SIG

[LÆS MERE HER..](#)

VERDENS MAGTER (UDKOMMER SEPTEMBER 2014)

[LÆS MERE HER..](#)

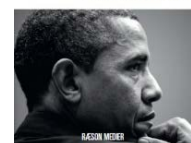

RÆSON16: VERDENS FREMTID, DANMARKS ROLLE / DECEMBER 2013

[LÆS MERE HER..](#)

I KRIG OG TVIVL
ARTIKLER FRA RÆSON

Mandela og kommunistpartiet

Ifølge Ahmed Kathrada, Mandelas medfange under alle årene på Robben Island, var Mandelas ageren til tider kompleks og paradoksal. For eksempel hans forhold til socialisme. Mandelas egen tavshed på dette felt var typisk for hans modvilje mod at erkende fejl og svagheder, der kunne svække hans gennemslagskraft som samlende figur nationalt og internationalt.

I kondolencer i forbindelse med Mandelas død har både SACP og ANC hævdet, at han var medlem af SACP's centralkomité i starten af 1960'erne. Kommunistpartiet fungerer i dag stadig som en integreret del af ANC-alliancen. Mindst seks højtstående medlemmer af SACP har bekræftet Mandelas partimedlemskab. "Mandela har benægtet, at han var medlem af partiet, men jeg kan fortælle dig, at det var han," oplyste det tidligere centralkomitemedlem, Hilda Bernstein, som jeg selv talte med i London i 1987. Et medlem af SACP's hemmelige ledelse i 1950'erne og 60'erne har fortalt Afrika-forsker Irina Filatova om centralkomitemøder, hvor Mandela var tilstede. Anthony Sampson, redaktøren af *Mandela: The Authorised Biography*, skriver, at Mandela startede som antikommunist, men blev imponeret af Det kommunistiske manifest og af det mangeårige, uselviske engagement hos hvide, marxistiske arbejderledere.

Politiprotokoller fra forhør af tilfangetagne partimedlemmer arresteret i 1961 og 1962 bekræfter Mandelas tilstedeværelse ved kommunistpartiets møder. Men historikere har afvist protokollerne som upålidelige grundet brugen af tortur under forhør. Flere debattører har kaldt påstanden om Mandelas kommunistiske medlemskab utroværdig. Eftersom illegale græsrodsbevægelsers arkiver er notorisk ineffektive, har det ikke været nemt at påvise medlemskabet.

Fængselsmanuskriptet redigeres

Forskerne Stephen Ellis og Tom Lodge er enige om, at Mandelas historie er blevet rekonstrueret under senere tiders skiftende agendaer. I de selvbiografiske bøger, som var vigtige for Vestens forståelse af Mandela og ANC, *Long Walk to Freedom* og *The Authorised Biography*, blev passager, der kunne afsløre Mandelas støtte til Sovjetunionen og hans fascination af marxistisk-leninistisk ideologi, udeladt.

Ifølge Ellis afslører originalmanuskriptet, som Mandela skrev i fængslet omkring 1975 og fik uds muglet, at det blev genbearbejdet i årene efter Mandelas løsladelse, før det dannede grundlag for bogen, *Long Walk to Freedom* fra 1994. Der er væsentlige forskelle mellem det originale manuskript og bogen, skriver han. Interessant nok er samtlige eksempler på Mandelas sympati overfor kommunistiske bevægelser taget ud af den publicerede version. Eksempelvis beskrev Mandela den bolsjevikiske revolution i 1917 som "... en uødelig præstation som åbnede enorme muligheder for menneskehedens bevægelse fremad". Om sin dom på fem års fængsel, som han fik i 1962 for ulovlig udrejse og for at opildne til strejke, skriver han: "... det var en kilde til trøst for mig, at jeg blev dømt den 7. november, årsdagen for fødslen af den første socialistiske stat i verden, som ikke blot afsluttede undertrykkelse i Sovjetunionen, men også fremskaffede enorme ressourcer til at hjælpe de undertrykte folk i hele verden". På side 510 skrev Mandela om Cuba: "... evnen til at forsvare sine interesser og uafhængighed viser populariteten af Fidel Castros regering og utvetydigt socialismens overlegenhed over kapitalismen".

Ny verdensorden – ny ideologi

Fængselsmanuskriptet blev skrevet på et tidspunkt, hvor sovjetisk støttede befrielsesbevægelser var på fremmarch i Asien og Afrika. I Mozambique kastede Frelimo kolonimagten Portugal på porten og besejrede den sydafrikansk sponsorerede Renamo-bevægelse i en ubønhørlig borgerkrig. I Angola krævede processen også hundredtusinder af ofre, og her endte krigen noget senere. Ved Cuito Cuanavale – et større slag, der er blevet kaldt for Sydafrikas Stalingrad – standsede MPLA sammen med cubanske hjælpetropper den sydafrikanske invasion fra det besatte Namibia. De vestlige magter blev set som trængte efter USA's nederlag i Vietnam og pga.

I KRIG OG TVIVL (2013)

[LÆS MERE HER..](#)

MELLEMØSTENS NYE VERDEN (2013)

[LÆS MERE HER..](#)

RÆSON15: KAN THORNING ALLIGEVEL VINDE? OKTOBER 2013

[LÆS MERE HER..](#)

TIDSLINJE

SENESTE 30 ARTIKLER FRA 25. MAR TIL DAGS

DATO

SENESTE ARTIKLER

3. MAJ, 2014 | GRATIS
Valg i Sydafrika: Nye oplysninger om Mandelas kommunistiske fortid

2. MAJ, 2014 | GRATIS
RÆSON+VEGA præsenterer: Politisk fight night over 4 timer i Store Vega / Søndag 1. juni 2014 13.00

29. APR, 2014 | GRATIS
EP-valg: Fire mulige Kommissionsformænd i duel

24. APR, 2014 | GRATIS
Ukraine: Propaganda skaber potentiel krudttønde

22. APR, 2014 | GRATIS
Myter og Maskiner: Fire myter om USA's dronestrategi

20. APR, 2014 | KUN FOR ABONNENTER
Forsideinterviewet med Kristian Thulesen Dahl fra RÆSON17: Venstre kommer til at rykke sig

16. APR, 2014 | GRATIS
Arktis: Profitjagt sikrer fred men truer

revolutionære udviklinger i Syd- og Mellemamerika. Det var på denne baggrund, at Mandela skrev det oprindelige manuskript.

De efterfølgende bøger blev imidlertid først publiceret efter Murens fald. I denne nye, forandrede verdensorden kunne afsløringer af Mandelas tidligere sympatier potentielt have skadet Sydafrikas forhold til vestlige investorer og svækket den ikoniske myte, der blev bygget op omkring Mandela af ANCs nye sponsorer. Kommunerne i ANCs ledelse har siden forsøgt at forsinke offentliggørelsen af oplysningerne om Mandelas afvigende holdninger, da man var enige om, at styrke opbygningen af den indenlandske opposition.

Mandela afsværger kommunismen

Under sabotageretssagen imod Mandela i 1963-1964 hævdede han med udsigt til galgen, at hvis en kommunist var en person, der var medlem af partiet og som troede på Marx, Engels, Lenins og Stalins teorier, og holdt sig strengt til partidisciplinen, så var han ikke kommunist. Der kunne være gode grunde til denne benægtelse udover ønsket om at redde halsen. Det ville skade modstandsmobiliseringen, hvis man fik det indtryk, at de sorte ledere var socialister, før de var afrikanske patrioter.

Det er imidlertid også sandsynligt, at Mandela mentalt og politisk allerede havde bevæget sig retur mod sit personlige udgangspunkt i elitær afrikanisme. Under sin Afrika-rundrejse i 1962 til de nyligt afkoloniserede lande var han af flere panafrikansk-orienterede statsledere blevet opfordret til at understrege ANCs afrikanske profil over for partnerne i Kongresalliancen.

Der findes udsagn om, at Mandela under sit lange fængselsophold udviklede en pragmatisk afrikanisme, der til tider bragte ham i modsætning til partiveteraner blandt medfangerne i spørgsmål som ANCs selvstændighed i forhold til kommunistpartiet. Angiveligt rejste Mandela også kritik af den militære modstandsstrategi, han selv tidligere havde stået i spidsen for, fordi den havde drænet den politiske del af frihedskampen for kræfter.

Der er et væld af indikationer på, at Mandelas politiske tænkning over tid var påvirket af konkurrerende etiske, følelsesmæssige og strategiske imperativer, nøjagtigt som det var tilfældet med den bevægelse, han var en del af. Spændingerne mellem liberale og marxistiske moderniseringsmodeller parret med hans veneration for en traditionel, afrikansk, social orden var til stede gennem alle årene og blev formodentlig aldrig helt afklaret.

Tidligere Johannesburg-korrespondent for New York Times, Bill Keller mener, at Mandelas medlemskab af partiet siger mindre om hans ideologi end om hans pragmatisme. Dybest set var han en afrikansk aristokrat udset til at blive høvding, påvirket af kristen mission, og uddannet med det engelske gentleman-ideal for øje. Det var den rolle, han vendte tilbage til, da nødvendigheden af et reformistisk, nationalt kompromis gjorde det til en logisk mulighed efter 1990.

Kommunismens fodspor i det nye Sydafrika

Trods ANCs liberalistiske, økonomiske praksis som regeringsparti efter apartheid, har BBC's Afrika-ekspert, Martin Plaut, skrevet, at det langvarige samarbejde med kommunisterne har sat sig spor. ANCs seneste principprogram fra 2007, *Strategy and Tactics* ser stadig det sydafrikanske samfunds grundlæggende natur som "kolonialisme af en særlig type", en karakteristik, der stammer fra kommunistpartiets 1962-program.

Mandela var under sin tidlige afrikanistiske periode skeptisk over for et tæt samarbejde mellem ANC og kommunisterne, som kunne føre til en udvanding af den afrikanske majoritets naturlige ejerskab til Sydafrika. Mandelas transformation hen mod "non-racialism" begyndte, da han i 1943 blev indskrevet ved University of the Witwatersrand som eneste afrikanske studerende på det juridiske fakultet. Her fandt han venner i en karismatisk, multietnisk gruppe, der inkluderede partimedlemmer og

befolkning med katastrofe

15. APR, 2014 | GRATIS

Patentdomstolen og EU: Radikal Ungdom vs. Liberal Alliances Ungdom

14. APR, 2014 | GRATIS

Ukraine: Rusland går efter en føderalisering

11. APR, 2014 | GRATIS

Udkommer i maj: Det attende trykte nummer af RÆSON

11. APR, 2014 | GRATIS

EP-Valg: Usædvanlig EU-interesse

10. APR, 2014 | GRATIS

Myanmar: På skillevejen mellem USA og Kina

9. APR, 2014 | GRATIS

Bjørn Lomborg: Det offentlige skal investere langt mere i grøn forskning

9. APR, 2014 | GRATIS

USA: Stormagten ruster sig til ny verdenssituation

8. APR, 2014 | GRATIS

Økonomisk diplomati: Det nye sort i udenrigstjenesten

6. APR, 2014 | GRATIS

Rwanda 20 år efter: Fra Folkemord til Fugl Fønix

5. APR, 2014 | GRATIS

Ungarn: Det demokratiske Europas svage led

5. APR, 2014 | GRATIS

Analyse: Derfor forstår Vesten ikke Nordkorea

3. APR, 2014 | GRATIS

EU og USA: Putin puster nyt liv i "økonomisk NATO"

2. APR, 2014 | GRATIS

Amerikansk politik: Obama er realist med idealer – ikke svag

1. APR, 2014 | GRATIS

Tyrkiet: Otte årsager til at Erdogan vandt søndag – og grund til bekymring

1. APR, 2014 | GRATIS

Lisbeth Knudsen: Medierne og politikerne er gået ned i hver deres skyttegrav

31. MAR, 2014 | GRATIS

Mistrati: Papiravisen bliver et nichemedie

28. MAR, 2014 | GRATIS

Søren Espersen: Rusland hører selvfølgelig hjemme i G8 – og er på alle områder et langt bedre land end Kina

28. MAR, 2014 | GRATIS

Mads Brügger: Fjernsyn er dybt forældet

27. MAR, 2014 | GRATIS

Mylenberg: I min drømmeverden eksisterer mediestøtten ikke

27. MAR, 2014 | GRATIS

Irak: Hvem må sælge Iraks olie – Bagdad eller Erbil?

26. MAR, 2014 | KUN FOR ABONNENTER

David Trads i RÆSON17: Derfor kan Thorning

senere ledere i frihedskampen. Mandela forklarede siden, at kommunisterne i mange årtier var den eneste politiske gruppe i Sydafrika, der behandlede afrikanere som deres ligemænd. Uden samarbejdet med den hvide venstrefløj er det usandsynligt, at vi havde fået ordlyden i *Freedom Charter* fra 1955: "Sydafrika tilhører alle, der bor i det, sort og hvid". Sydafrikas nye forfatning fra 1996 bygger fortsat på et ikke-racistisk ideal, hvilket ikke bør ses som nogen selvfølge.

Betyder det noget i dag? Den kendte, nu afdøde, kommentator, Frederik van Zyl Slabbert, har bemærket, at Sydafrika altid vil have en passion for at genopfinde historien som en del af den politiske mobilisering. Frem mod valget i maj bliver striden om Mandelas "virkelige" fortid endnu en gang en central brik i Sydafrikas politiske magtspil.

Hans Erik J. Stolten er historiker og ph.d. fra Københavns Universitet, hvor han har arbejdet som ekstern lektor og forskningsadjunkt på Center for Afrikastudier. Han har desuden virket nogle år som forsker ved Nordisk Afrikainstitut i Uppsala. En af hans artikler om den demokratiske revolution i Sydafrika kan læses i tidsskriftet Kontur fra Århus Universitet:

http://www.hum.au.dk/cek/kontur/pdf/kontur_18/hans_erik_stolten.pdf.

Link til omtalte originalmanuskript:

<http://www.nelsonmandela.org/images/uploads/LWOM.pdf>

Mandelas tidlige år

1918: Nelson Rolihlahla Mandela bliver født i landsbyen Mvezo i Eastern Cape.

1940: Bortvist fra Fort Hare for at have organiseret en studenterstrejke.

1941: Flytter til Johannesburg, hvor han arbejder som minevagt og studerer.

1943: Medlem af Den Afrikanske Nationalkongres, ANC, og af Youth Leagues ledelse.

1944: Gifter sig med sygeplejersken Evelyn Mase, som han får fire børn med.

1952: Åbner det første sorte retshjælpskontor i Johannesburg sammen med Oliver Tambo.

50erne: Står i spidsen for ANCs trodskampagner og den voksende sorte opposition.

1955: Deltager i folkemødet, Folkets Kongres, hvor Frihedserklæringen vedtages.

1956: Er blandt de 156 politiske aktivister, der bliver anholdt og tiltalt for forræderi.

Frikendes 1961.

1958: Gifter sig med socialarbejderen Momzamo Zaniwe Winifred Madikizela efter skilsmisse.

1961: Organiserer strejkebevægelser og bombesabotager.

1962: Politiet fanger og fængsler Nelson Mandela (efter et CIA-tip, ifølge New York Times).

1964: Idømmes livstids fængsel og sendes til Robben Island. Han løslades først igen i 1990.

FOTO: Ved Mandelas hjem 7.dec. 2013 af GovernmentZA via Flickr

Lignende artikler

Kommentar af René Dinesen, Danmarks ambassadør:

Et Sydafrika uden Mandela

EU-topmøde i Vilnius III: Et valg mellem fortid og fremtid

Sydafrika og det arabiske forår: Zuma spiller et farligt spil

Jacob Rasmussen: Mandela har ikke været en samlende figur for ANC i flere år

stadig vinde

26. MAR, 2014 | GRATIS

Schultz Jørgensen: Jeg er relativt pessimistisk på folkestyrets vegne

25. MAR, 2014 | GRATIS

Bo Lidegaard: Mere publicistisk kvalitet på nettet

RÆSON udgives af:
RÆSONs Forlag
Webersgade 1 3. tv.
2100 København Ø

Modtag RÆSONs Nyhedsbrev:

RÆSON udkommer på tryk fire gange årligt og løbende på nettet, hvor udvalgte artikler er gratis. RÆSON er uafhængigt (enhver artikel er kun udtryk for skribentens holdninger) og non-profit (alle indtægter investeres i magasinet).

I chefredaktionen:

Kristian Basballe (admin. chefredaktør, kb@raeson.dk)

Rie Sjørlev Hansen (ansv. chefredaktør, rsh@raeson.dk)

Johan Moe Fejerskov (jmf@raeson.dk)

Nikolaj Arve Henningsen (arve@raeson.dk)

Sahra-Josephine Hjorth (sjh@raeson.dk)

Oliver Kløvedal Reich (oliver@raeson.dk)

Nikolaj Vitting Hermann (nikolaj@raeson.dk)

Clement Behrendt Kjersgaard (udgiver, clement@raeson.dk)

EVERYBODY WINS

-- Afmeld nyhedsbrev:

RÆSON blev startet i 2002 - og bragte alene i 2011 527 artikler på nettet ([se alle artikler her](#)).

Indlæg, spørgsmål og kommentarer: redaktionen@raeson.dk

ABONNEMENT: Har du spørgsmål eller ændringer ift. dit abonnement, skal du kontakte Susema, der administrerer RÆSONs distribution. Du kan logge direkte ind på din personlige side via: www.mitabonnement.dk/raeson eller kontakte Susema på telefon 70 23 60 90 eller på kundeservice@susema.dk